

Oana Rădulescu Velcovici

**MARIA FOTINO
ÎN DOCUMENTE SCRISE ȘI SONORE**

Cuprins

Cuvânt înainte	7
----------------------	---

Capitolul I Moștenirea artistică a pianistei Maria Fotino în documente sonore. Imprimări ale pianistei Maria Fotino păstrate în fonoteca Radiodifuziunii Române	11
--	-----------

Introducere	11
1. Lucrări pentru pian solo din muzica românească	13
1.1. Patru schițe pentru pian, op. 19 de Mihail Andricu	13
1.2. <i>Suita românească</i> de Constantin Derussi	16
1.3. <i>Toccata (Joc dobrogean)</i> din <i>Trei piese pentru pian</i> de Paul Constantinescu	17
1.4. <i>Suita op. 10, în Re Major</i> , de George Enescu	20
2. Lucrări pentru pian solo din literatura muzicală universală	51
2.1. Sonata pentru pian în mi minor, Hob. XVI/34 de Joseph Haydn în interpretări comparate	51
2.2. Mozart în interpretări comparate Maria Fotino și alți mari pianiști ai secolului XX	55
2.3. Robert Schumann în interpretări comparate <i>Kinderszenen (Scene din lumea copiilor)</i> Op. 15	66

Capitolul II Documente Scrise	69
--	-----------

1. Cronici apărute în presa scrisă și audio	69
1.1. Cronici publicate în presa scrisă	69
1.2. Cronici publicate în volume	101
1.3. Cronici publicate în presa audio (în emisiuni Radio)	102
1.4. Opinii despre interpretă din prezentările de pe mapele discurilor	109
2. Cronici pentru CD-ul PEARL GEM 0223:	111
2.1. American Record Guide	111
2.2. All Music Guide	113
2.3. International Piano Magazine	115
2.4. The Classical Music Guide Forums	118

Cuvânt înainte

Prezentul volum reprezintă editarea unei părți din teza de doctorat intitulată *Maria Fotino și pianistica secolului XX*, pe care am a susținut-o în anul 2005 la Universitatea de Muzică din București, sub îndrumarea Prof. Univ. Dr. Grigore Constantinescu.

Din teza de doctorat au rezultat trei volume:

Maria Fotino și arta pianistică prezintă biografia artistei pornind de la situarea acesteia în contextul școlii pianistice românești și încadrând-o în aria mai cuprinzătoare a școlilor pianistice europene de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Este prezentată, de asemenea, o scurtă genealogie a familiei Fotino, o binecunoscută familie de muzicieni români, ai cărei reprezentanți au marcat viața muzicală românească din secolul XX.

În cartea *La pian cu Maria Fotino* am urmărit să surprind cele mai importante aspecte ale măiestriei pedagogice a Mariei Fotino, așa cum le-am cunoscut eu, de-a lungul a peste un sfert de secol de lucru direct sub îndrumarea pianistei, sau supunându-i aprecierii interpretărilor mele înainte de apariții în public, în anii de după încheierea studiilor mele muzicale.

Cel de-al treilea volum se intitulează *Maria Fotino în documente scrise și sonore* și cuprinde, în primul capitol, câteva studii de interpretări comparate (unele scrise ulterior susținerii tezei de doctorat și publicate în revistele UNMB) în care am încercat să arăt valoarea interpretărilor Mariei Fotino, pe care le consider de un nivel comparabil cu cel al unor artiști de mare renume în pianistica mondială.

Maria Fotino a fost una dintre personalitățile de prim rang în rândul reprezentanților artei muzicale românești.

Publicul meloman și muzicienii români au avut posibilitatea să o asculte în sălile de concert, în emisiuni de radio sau de televiziune. Înregistrările pe discuri LP, realizate de *Electrecord*, constituie un tezaur care păstrează mereu vie în memoria melomanilor arta Mariei Fotino. O parte dintre acestea au fost trecute pe CD-uri.

Cu toate acestea – până în prezent, cel puțin – nu a fost editată nicio scriere mai amplă (studiu sau monografie) dedicată personalității și activității acestei mari artiste.

Aparițiile ei în public, pe scenele de concert, au fost consemnate, însă, în cronici elogioase, apărute în publicațiile de specialitate sau în rubricile de

Capitolul I
Moștenirea artistică a pianistei Maria Fotino
în documente sonore.
Imprimări ale pianistei Maria Fotino
păstrate în fonoteca Radiodifuziunii Române

Introducere

Printre numeroasele comori de spiritualitate românească, încă ne dezvăluite Occidentului, se află și prețioasa moștenire de discuri și imprimări pe benzi magnetice, lăsate în fonoteca Radiodifuziunii Române de către cea care a fost pianista Maria Fotino. Urcând – prin forța talentului cu care a fost înzestrată și datorită excepționalilor maeștri sub îndrumarea cărora s-a format – pe cele mai înalte culmi ale măiestriei artistice, Maria Fotino este considerată în România ca o reprezentantă de frunte a pianisticii naționale, alături de Dinu Lipatti, Clara Haskil, Mândru Katz și Valentin Gheorghiu.

Discografia Mariei Fotino cuprinde lucrări de Haydn, Mozart, Beethoven, Mendelssohn-Bartholdy, Schumann, Brahms, Enescu, Constantin Silvestri, etc.

Imprimările pianistei ilustrează toate epocile stilistice, de la preclasici la contemporani, predominând Domenico Scarlatti, Haydn, Mozart, Beethoven, Schumann, Enescu.

Deși împrejurările istorice nu au fost favorabile afirmării pianistei Maria Fotino pe plan internațional, zestrea de imprimări și discuri pe care a lăsat-o posterității va fi, cu siguranță, pusă în lumină în viitorul apropiat, pentru ca generații întregi de melomani și de muzicieni să se bucure de izbânzile măiestriei acestei minunate artiste.

În paginile ce urmează se va încerca o sinteză privind importanța documentelor sonore (benzi magnetice, discuri LP, CD-uri și filme RTV) păstrate – în urma trecerii prin această lume a pianistei Maria Fotino – în arhivele sonore ale Radiodifuziunii Române și Casei de discuri *Electrecord*, precum și în filmoteca Televiziunii Române. Această zestre de imprimări – deosebit de valoroasă și, încă, prea puțin valorificată – reprezintă o mărturie în plus pentru nivelul foarte înalt de performanță artistică, remarcat de cronicarii muzicali ai timpului, la fiecare apariție în public a Mariei Fotino.

2.3. Robert Schumann în interpretări comparate *Kinderszenen (Scene din lumea copiilor) Op. 15*⁴⁹

Maria Fotino și Clara Haskil sunt două personalități artistice excepționale, cu destine asemănătoare: amândouă s-au născut în București, la distanță de aproape două decenii – Clara Haskil la 7 ianuarie 1895, Maria Fotino – la 5 octombrie 1913.

Maria Fotino și Clara Haskil au în comun, pe lângă faptul că amândouă au văzut lumina zilei în București, și anumite trăsături ce țin de înzestrarea artistică nativă, de predilecția pentru aceleași zone stilistice muzicale.

Preferințele repertoriale ale ambelor pianiste se îndreaptă către Mozart, Schumann, Scarlatti, Schubert, amândouă fiind considerate interprete ideale ale acestor compozitori.

Ideea unei comparații între interpretările date de cele două mari artiste unei aceleiași capodopere se naște în mod firesc.

Versiunea pe care **Clara Haskil** a creat-o pentru *Scenetele din lumea copiilor*⁵⁰ de Schumann este binecunoscută pentru orice discofil.

Fiorul poetic inconfundabil al frazei muzicale semnate de Clara Haskil captivează auditorul din primele momente. Discursul muzical are o cursivitate și o caldă naturalitate izvorâte din forța intuiției muzicale, cu totul speciale, a artistei. Visarea este întrupată în sunetele pianului, imagini ale copilăriei sunt sublimite în amintiri ale unui adult supersensibil.

Spiritul fremătător – parcă bătut de presentimente tragice – al Clarei Haskil se simte în fiecare sunet, alternarea între zonele cu mișcare rapidă și oazele de liniște meditativă constituindu-se într-un întreg coerent, complex, în care fiecare miniatură colorează o fațetă diferită a universului copilăriei.

Mișcarea interioară, fluidă, a sentimentelor trezite în sufletul de o puritate copilărească al artistului, dă naștere – în viziunea Clarei Haskil – unor fraze muzicale cu o agogică suplă, trăirile emoționale mereu schimbătoare ale personajului muzical al fiecărei piese sunt intuite cu o sensibilitate acută.

⁴⁹ Articolul a fost publicat în revista *AkadeMusica* Nr. 11. *Opusuri exemplare. Comunicare științifică: Schumann – Kinderszenen op. 15 în interpretări comparate: Maria Fotino și Clara Haskil*. Editura UNMB – București 2015. ISBN 978-606-659-087-7 ISMN 979-0-9009881-1-9.

⁵⁰ Pentru audiție au fost folosite CD-urile: 1. Clara Haskil II din seria Great Pianists of the 20th century – PHILIPS – DGG 456 829-2; 2. Maria Fotino – PEARL – Londra GEM 0223.

Maria Fotino

E o natură muzicală, de o autenticitate absolută. Face parte dintr-o familie ce s-a consacrat toată artei și învățaturii sunetelor. Părintele, profesor și profesionist, vara eminentă pianistă, fratele cunoscutul violoncelist, verii... nici vicepreședinția Camerei Deputaților, nici lucrările juridico-istorice și memorialiste pentru unul, nici ingineria pentru altul, nu i-au împiedicat să cultive muzica. Ba chiar, dl. Scarlat Fotino e și un compozitor ce s-a afirmat... cu discreție.

D-ra Maria Fotino, o spunem fără ezitare, a fost cea mai potrivită parteneră a lui Enescu. Seara aceea rămâne neuitată. Fără mult relief, fără acuzarea unei personalități ce aici s-ar fi arătat inoportună, a ținut pas splendidei muzicalități a maestrului care, într-un program cuprinzând numai comori ale muzicii intime, de poezie lăuntrică, ne-a emoționat până la lacrimi... Beethoven a zecea și în special *Sonata în Sol major* de Brahms !

Em. Ciomac

(*Curentul*, 10 noiembrie 1939)

Chronique musicale. Les concerts

(...) Je ne puis clore cette chronique sans attirer l'attention de mes nombreux lecteurs sur le cas Maria Fotino.

Cette excellente musicienne (naguère mon élève) vit en retrait. La salle de concerts l'effarouche et elle semble fuir le public.

Ce en quoi elle a bien tort.

Le merveilleux récital de Sonates où elle tint magnifiquement tête au grand Enesco l'incitera, je l'espère, à quitter une retraite que rien ne justifie.

Sans affirmer plus que de raison une personnalité peu souhaitable en l'occurrence, M-lle Fotino a réussi cette fusion aussi indispensable que rare, sans laquelle la musique de chambre devient un mot vide de sens.

Lorsque le partenaire s'appelle Georges Enesco, il me semble qu'on ne peut lui décerner un éloge plus élevé.

Michel I. Andrico.

(*Le Moment*, 13 novembre 1939)

(Cronică muzicală. Concertele

...Nu pot încheia această cronică fără să atrag atenția numeroșilor mei cititori asupra cazului Maria Fotino.

Această excelentă muziciană (nu demult eleva mea) trăiește retrasă. Sala de concerte o înspăimântă și ea pare să fugă de public.

Recital – Reîntâlnire cu Maria Fotino

În sala Ateneului, de curând, Maria Fotino ne-a dăruit o seară de muzică pură răspândind, prin tușeul ei rotund, concentrarea muzicală și stilul dicțiunii sonore, o bucurie luminoasă care a încântat publicul. A îndrăznit să smulgă din tăcere trei sonate de Haydn, din cele 43, rar auzite azi – și le-a șlefuit cu știință, dragoste și acel simț al nuanțelor care apar, dispar în mers rapid și modelează, prin exactitatea frazării, veridicitatea inspirației compozitorului. Posedând o tehnică impecabilă în șirul gamelor, *Allegro* din *Sonata în La bemol major* a fost un zbor de aripioare, iar finalul – o spirituală discuție în doi. *Sonata în mi minor* – una dintre cele mai frumoase – în care se întrevește ce va fi Beethoven, a fost reliefată de pianistă, în modulațiile ei, ca și în contratimpuri energice, iar *Adagio*, cu politețea roccoco a secolului al XVIII-lea, a fost interpretat cu o eleganță care ne-a adus aminte că Haydn a locuit 30 de ani în palatul prințului Esterhazy. *Finalul*, în care duioșia tonului minor oprește din când în când veselia tinerească, a fost cântat cu grația puerilă a unui suflet de copil. Aplauze nesfârșite au izbucnit după interpretarea celor trei sonate, în care strălucea geniul vesel al marelui înaintaș al clasicismului romantic și pătrunzătorul stil al artistei. În partea a doua a programului, Maria Fotino a tălmăcit, cu aceeași știință, complexitatea lucrărilor moderne în primă audiere. O baladă de Alan Rawsthorne mi-a evocat roșcate povești scoțiene, expresiv transpuse în interpretarea ei. *Bucolice* de Lutoslawski, cinci piese, cu transparențe de acuarelă, au fost pictate sonor cu delicatețe naivă de Maria Fotino, care a desfășurat apoi puterea virtuozității sale în *Suita a treia* de Constantin Silvestri (*Preludiu – Duet – Capriccio – Nocturna – Dans solemn – Baccanala*), de o inspirație foarte originală, țesută în melos popular românesc. Această lucrare grea, lungă, cu multe capcane tehnice a fost cântată cu măiestrie de pianista noastră. Ovaționată îndelung, după *Baccanala* drăcească, Maria Fotino a acordat două bis-uri.

Echilibrul gânditor și dăruirea ei în slujba Muzicii ne îndreptățește să-i așteptăm cu cel mai viu interes aparițiile viitoare pe podiumul Ateneului sau al studioului de concerte, în seri înfiorate de acordurile nobile ale artei sale.

Cella Delavrancea

(*Tribuna României*, 1 iulie 1975)

Concertul săptămânii

Aparițiile eminenței pianiste MARIA FOTINO sunt rare, dar revelatoare. Experiența câtorva decenii de muzică pe care a slujit-o și o slujește încă cu credință și pasiune, și-au spus cuvântul în creionarea unei interpretări esențializate, pure, fără niciun element de prisos. Așa ne-a apărut

1.2. Cronici publicate în volume

1. Romeo Alexandrescu: *Spicuiți critice din trecut*, Ed. Muzicală a U.C., 1970, p. 41:

Producțiile Conservatorului - II. Clasele instrumentale și de cânt

... Clasa de muzică de cameră a d-lui Mihail Andricu a fost reprezentată cu succes de d-ra Maria Fotino (pian) și N. Broască (clarinet)...

(1931 - 13 iunie).

2. Emanoil Ciomac: *Pagini de cronică muzicală 1939 – 1958*, Ed. Muzicală, 1980:

De la un an la altul (p. 44-45):

...Pianistele Nadia Chebap și Maria Fotino au cules de asemeni meritate ovațiuni...; ... a doua extrăgând toată muzicalitatea de bază din *Concertul în do minor* de Beethoven. În cadențele așa de moderne încă, scrise de autor însuși, a dovedit o virtuozitate impresionantă. Timpul va promova această excelentă muziciană de cameră spre degajarea și autoritatea mai spectaculară, ce se cer unei soliste în piesele eroice...

(*Curentul* 15 ianuarie 1940)

Interpreți români - Concertele Filarmonicii (p. 141):

... Urma *Concertul în Mi bemol major* de Mozart pentru pian și orchestră, în care d-ra Fotino ca solistă arată o grație, o sensibilitate și un joc de o cizelare desăvârșite.

(*Timpul*, 23 martie 1942)

Cronica muzicală (p. 309):

... dar ar trebui să relevăm mai accentuat decât se face meritul excepțional al violoncelistului nostru I. Fotino, prea ținut în umbră. Talentu-i și seriozitatea (muzicală) sunt pe cale să-și deschidă larg aripile – cum au făcut-o și calitățile extraordinare de muziciană ale sorei d-sale, d-ra Maria Fotino...

(*Universul Literar*, noiembrie 1944)

Bucureștiului, așteptând să fie descoperite de cercetători. Iubitorii muzicii de pian ar trebui să fie recunoscători pentru această șansă de a se bucura de aceste minuni muzicale de mult uitate.

Benjamin Ivry, *International Piano Magazine* (Sept / Oct 2005)
(traducerea Ana Nedelcu)

2.4. The Classical Music Guide Forums

Maria Fotino, pianist

Mozart: *Sonata in B-flat*, K. 570

D. Scarlatti: *Sonata in f*, L. 475

Chopin: *Etude in A-flat*, Op. 25/1

Schumann: *Kinderszenen*, Op. 15 (complete)

Enescu: *Suite for Piano*, Op. 10

Recordings from the archives of the Romanian Broadcasting Corporation, Bucharest.

Project masterminder: Mircea Fotino (cousin of Maria)

Pearl GEM 0223, 71:35, ADD

One can never hear enough great pianists, especially those of the past who truly gave something special to their pianism. This recording comes forth as a result of enormous work by Mircea Fotino, cousin of Maria Fotino. I quote: „It was a ‘groundbreaking’ [project] according to *International Piano* magazine, and the result of a nine-year effort. ‘It was a longshot because these recordings had to be extracted from the labyrinthine archives of the Romanian Broadcasting Corporation in Budapest [sic, should be Bucharest], and because I was venturing into unknown territory, away from my professional activity,” Mircea Fotino wrote. The CD contains recordings of his pianist cousin in Romania, who died in 1996 at the age of 83. Practically unknown in the West because of Iron Curtain restrictions during the Cold War, she was the most distinguished pianist of her generation in Romania. Among her many studio recordings are those of works by contemporary musicians, including music by George Enescu.

So, you know a little bit of history about this „art of” Maria Fotino. Let me say at the outset that I am very impressed by her pianism. Her Mozart *Sonata in B-flat*, K570 is one of the most even and balanced performances I’ve heard. She plays with a clarity and precision that is immediately evident, and she has a lovely, singing tone. Very careful use of the sustaining pedal

Aș fi foarte interesat să ascult mai multe dintre înregistrările Radiodifuziunii Române. Personalitatea artistică a Martiei Fotino, de o individualitate aparte, este remarcabilă prin dragostea și dedicarea investită de ea în cariera sa de mai bine de 40 de ani. Arta ei pianistică nu ar trebui trecută cu vederea.

Lance G. Hill – Editor șef
The Classical Music Guide Forums (classicalmusicguide.com) 25 Sept 2006
(traducerea Ana Nedelcu)

3. Mărturii și documente diverse

3.1. Recomandările din anul 1929

a. I. Nonna Otescu, George Georgescu, Florica Musicescu

Ministerul Instrucțiunii și Cultelor

Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din București

Domnișoara Maria Fotino, fiica de curând decedatului profesor la Conservator I. A. Fotino, a absolvit la vârsta de 15 ani, în Iunie 1929, Conservatorul din București (clasa de pian F. Musicescu). Este un talent excepțional, de o rară inteligență și sensibilitate muzicală, recunoscută și apreciată de toți cei care au ascultat-o ca elevă la Conservator, precum și la debutul ei cu Filarmonica în Noiembrie 1929, sub conducerea Maestrului G. Georgescu. D-ra Fotino merită cu prisosință și, cu dreptate, poate să fie pusă printre cei dintâi către care se îndreaptă sollicitudinea destinată elementelor tinere, valoroase, muncitoare și fără mijloace materiale.

ss/I. Nonna Otescu, George Georgescu
Florica Musicescu, profesoară de pian la C. din B.

b. Muza Germani Ciomac

Domnișoara Fotino este deja o pianistă desăvârșită. Talentul ei așa de complet și care n-a încetat să se dezvolte în cursul anilor de studiu la Conservatorul din București îi asigură un viitor artistic strălucit și care merită să-i fie pregătit mai departe în centrele mari muzicale din străinătate.

Muza Germani-Ciomac [sic]
Profesoară de pian la Cons. din Buc.

Mozart, *Concertul 488*; Brahms, *Trio op. 87*, cu Ion Voicu și Ion Fotino; Haydn, *4 Sonate*; Beethoven și Mozart – *Quintetele pentru suflători și pian*; Schumann – *Quintet*; Matei Socor – *Sonata*; Silvestri – *Suita a III-a*. În curs de înregistrare: la Electrecord, Mozart – *Concertul 482* și *Concertul pentru două pian*, cu Ecaterina Fotino-Negru – și la Radio, *Concertele 467 și 595*.

(trad. de Alina Bottez)

3.3. Diverse mărturii:

Corneliu Gheorghiu

Florică Musicescu – „Domnișoara” pentru lumea muzicală românească, profesoară la Conservatorul din București timp de mai mult de cincizeci de ani, a pus bazele unei remarcabile școli de pian a cărei glorie este elevul ei, legendarul pianist Dinu Lipatti.

Principiile ei pedagogice, pe care ea însăși nu le-a pus niciodată pe hârtie, au fost adoptate ca atare sau adaptate după propria lor personalitate de către elevii ei, dintre care amintim pe Maria Fotino, Mândru Katz, Madeleine Cantacuzino (devenită apoi soția lui Dinu Lipatti), Smaranda Georgescu Athanasoff, Manolica Eremie și, de asemenea, de... semnatarul acestor rânduri. Lucrarea de față este o ilustrare a acestei ultime adaptări.

Lipatti însuși a lăsat câteva considerații scrise asupra principiilor sale pianistice, mai mult psihologice decât tehnice, datând din perioada în care el a fost profesor al unei clase de perfecționare la Conservatorul din Geneva, perioadă prea scurtă, din nefericire, pentru că el ne-a părăsit la treizecișitrei de ani, în plin avânt al carierei sale pianistice.

În ceea ce îi privește pe ceilalți discipoli ai Domnișoarei, eu nu am cunoștință, până astăzi, ca vreunul dintre ei să fi redactat vreun text pe acest subiect. Cea mai indicată pentru a face acest lucru ar fi fost, după părerea mea, Maria Fotino, eminentă interpretă, spirit clarvăzător, analitic și obiectiv, și care, în plus, lucrase cel mai mult timp dintre noi toți – vreo patruzeci de ani – cu „Domnișoara”. Nu știu dacă, totuși, așa cum am făcut eu, ea ar fi luat notițe privind învățătura pe care o primise.

Corneliu Gheorghiu, *Despre pianistică*,
Editura Muzicală Grafoart/Editura UNMB, București, 2015, pp. 4-5

Capitolul III

Maria Fotino – Imprimări păstrate în fonoteca Radiodifuziunii Române

1. Muzică românească

1.1. Piese pentru pian solo

Nr.	Compozitor	Titlul lucrării, anul și locul compunerii (editării), părțile lucrării	Durata	Numar cod cardex. Inventar.	Interpreți	Observații, data imprimării, calificative, prima–unica versiune
1.	Mihail Andricu	Suita op. 81 pentru pian (1957) <ul style="list-style-type: none"> • Andante espressivo • Allegro deciso • Andante cantabile • Vivo assai 	10'15''	11287 Inv. 130867-8	Maria Fotino	Unica versiune pe fișa cardex
2.	Mihail Andricu	Trei piese op. 18 pentru pian (1933)	6'44''	X. 31382 Inv. 70310	Maria Fotino	Unica versiune pe fișa cardex Emisiuni speciale
3.	Mihail Andricu	Patru schițe pentru pian op. 19 <ul style="list-style-type: none"> • Capriciu • Cântec fără cuvinte • Eglogă • Dans 	10'15''	43415 Inv. 203178-9	Maria Fotino	Prima versiune pe fișa cardex
4.	Mihail Andricu	Patru schițe pentru pian op. 19 <ul style="list-style-type: none"> • Cântec fără cuvinte 	2'48''	2238 Inv. 109794-5	Maria Fotino	A doua versiune cu Maria Fotino
5.	Constantin Brăiloiu	Cinci ariete pentru pian (Ariettes printanières) <ul style="list-style-type: none"> • Acis chante • Ritournelle pour s'amie • L'inevitable vilanelle • Pour qu'elle danse • En ronde 	7'35''	15046 Inv. 140099-100	Maria Fotino	Unica versiune pe fișa cardex
6.	Tiberiu Brediceanu	Jocuri populare românești <ul style="list-style-type: none"> • Pe loc (Caietul IV) 	1'05''	X. 39801 Inv. 87373-4	Maria Fotino	Unica versiune pe fișa cardex
7.	Tiberiu Brediceanu	Jocuri populare românești <ul style="list-style-type: none"> • Măzărica I (Caietul I) 	2'10''	X. 39826 Inv. 87436-7	Maria Fotino	Unica versiune pe fișa cardex
8.	Tiberiu Brediceanu	Jocuri populare românești <ul style="list-style-type: none"> • Ardeleana III (Caietul II) 	2'20''	X. 39827 Inv. 87438-9	Maria Fotino	Unica versiune pe fișa cardex

2.2. Sonate și sonatine pentru pian solo

Nr.	Compozitor	Titlul lucrării, anul și locul compunerii (editării), părțile lucrării	Durata	Număr cod cardex, inventar	Interpreți	Observații, data imprimării, calificative, unica versiune
1	2	3	4	5	6	7
72	Jean Absil	Sonatina pentru pian	5'32"	X 24937 Inv. 186659 (1973) 57203 (1963)	Maria Fotino-pian	Scris cu creionul pe fișă: „Nu e aceeași cu următoarea”
73	Ludwig van Beethoven	Sonata nr. 28 op. 101, La major	19'05"	X. doc. 3231	Maria Fotino-pian	Inventarul nu este scris pe fișă
74	Ludwig van Beethoven	Sonata nr. 31. op. 110, La bemol major	19'15"	27374 Inv. 168171-2	Maria Fotino-pian	<i>Interpretare foarte bună</i>
75	Joseph Haydn	Sonata La bemol major, Hob. XVI, nr. 46 Ediția Martienssen vol. I nr. 8, p. 82 - Allegro moderato - Adagio - Presto	27'30"	11947 Inv. 132115-6	Maria Fotino-pian	
76	Joseph Haydn	Sonata Sol major, Hob. XVI, nr. 40 Ediția Martienssen vol. I nr. 10, p. 108 - Allegretto inocente - Presto	10'10"	X. 17334 Inv. 43420-2	Maria Fotino-pian	
77	Joseph Haydn	Sonata Sol major, Hob. XVI nr. 40 Ediția Martienssen vol. I nr. 10, p. 108 - Allegretto inocente - Presto	10'30"	ST. 6756 Inv. 9592	Maria Fotino-pian	Copie stereo discotecă
78	Joseph Haydn	Sonata Si bemol major, Hob. XVI nr. 41 Ediția Martienssen vol. III nr. 27, p. 42 - Allegro - Allegro di molto	11'40"	33480 Inv. 179314-5	Maria Fotino-pian	Înregistrare St. T4 <i>Interpretare bună</i>

2.3. Piese pentru două piano

Nr.	Compozitor	Titlul lucrării, anul și locul compunerii (editării), părțile lucrării	Durata	Număr cod cardex, inventar	Interpreți	Observații, data imprimării, calificative, unica versiune
1	2	3	4	5	6	7
88	Wilhelm Friedemann Bach	Sonata Fa major pentru două piano - Allegro moderato - Andante - Presto	17'45"	Nr. 3(2)-2185 St. 24117 Inv. 38182-3	Maria Fotino și Ecaterina Fotino-Negru	Înregistrare specială St. T4 Redacția Cameră 23.04.1980 05.05.1980. Da, ap. bine – Virgil Onițiu Versiune unică pe fișa cardex
89	Camille Saint-Saëns	Variațiuni op. 35 pe o temă de Beethoven pentru două piano	18'00"	X. 25819	Maria Fotino și Mihail Andricu	Fonoteca de aur

c. Cvintete

Nr.	Compozitor	Titlul lucrării, anul și locul compunerii (editării), părțile lucrării	Durata	Număr cod cardex. inventar	Interpreți	Observații, data imprimării, calificative, unica versiune
1	2	3	4	5	6	7
104	Ludwig van Beethoven	Cvintet în Mi bemol major, op. 16, pentru pian, oboi, clarinet, fagot și corn - Grave – Allegro ma non troppo - Andante cantabile - <i>Rondo</i> – Allegro non troppo	25'30"	54294 Inv. 228870	Cvintetul <i>George Enescu</i> : Maria Fotino – pian Mihai Elena – oboi Aurelian Octav Popa – clarinet Mihai Tănăsilă – fagot Nicolae Dosa – corn	Din concert 20.02.1978
105	Wolfgang Amadeus Mozart	Cvintet în Mi bemol major, KV 452, pentru pian, oboi, clarinet, fagot și corn - Largo – Allegro moderato - Larghetto - <i>Rondo</i> – Allegretto	20'45"	54293 Inv. 228869	Cvintetul <i>George Enescu</i> : Maria Fotino – pian Mihai Elena – oboi Aurelian Octav Popa – clarinet Mihai Tănăsilă – fagot Nicolae Dosa – corn	Din concert 20.02.1978

3.2. CD-uri:

1. **Dinu Lipatti Works-II** King Record Co., Ltd., Japonia, 23.11.1994 nr. KICC 148,

Dinu Lipatti - *Sonatina pentru mâna stângă* Imprimare realizată de Maria Fotino în Studioul de concerte al Radiodifuziunii Române în februarie 1971.

2. **Maria Fotino**, Pearl GEM 0223, UK, 2005,

Mozart – *Sonata în Si bemol major* KV 570,

D. Scarlatti – *Sonata în fa minor* K. 519/L. 475,

Chopin – *Studiu în La bemol major* op. 25 nr. 1,

Schumann – *Kinderszenen* op. 15,

Enescu – *Suita pentru pian* op. 10.

3. **Arta Mariei Fotino – Radio Legende – Înregistrări istorice din Arhivele Radio România – Casa Radio – 2013 – RNF nr. 13358/12.08.2013:**

CD 1: Mozart – *Concert în Sol major* KV 453,

Mozart – *Concert în Mi bemol major* KV 482,

Orchestra națională Radio dirijor Constantin Bobescu

Mozart – *Rondo în Re major*,

Mozart – *Romanță în La bemol major*.

CD 2: Haydn – *Sonata în do minor*, Hob. XVI nr. 20

Haydn – *Sonata în La bemol major*, Hob. XVI, nr. 46

Haydn – *Sonata în Do major*, Hob. XVI nr. 48

Haydn – *Sonata în Sol major*, Hob. XVI nr. 40.

4. **George Enescu – Electrecord EDC 665 – 2005:**

- *Variațiuni pentru două piane pe o temă originală* op. 5 (împreună cu Ecaterina Fotino-Negru);

- *Sonata nr. 1 pentru pian în fa diez minor* op. 24 nr. 1;

- *Sonata nr. 3 pentru pian în Re major* op. 24 nr. 3.

Indice de nume

Absil, Jean.....	164, 166
Albeniz, Isaac.....	82
Alessandrescu, Alfred	122, 123, 124, 149
Alexandrescu, Romeo	83, 101, 159
Alexandru, Nicolae.....	56, 58, 173, 174
Andricu, Mihail. 13, 14, 15, 16, 78, 100, 101, 105, 108, 109, 122, 123, 124, 149, 155, 158, 168	
Antropov, Serafin	160
Argento, Pietro.....	123, 124
Artemie, Liviu.....	71, 74, 75
Arzoiu, Ruxandra.....	14, 15
Asafiev, Boris.....	173
Asandei, Ion.....	147
Asensio, Enrique Garcia.....	92, 93, 123, 124
Athanasof, Smaranda	146
Athanasoff, Smaranda Georgescu.....	125
Avakian, Dumitru	109, 110
Bach, Wilhelm Friedemann	110, 168, 176
Badura-Skoda, Paul	56, 59, 60, 61
Bartók, Béla.....	87
Bărbuceanu, Valeriu	162
Bărbulescu, Rod(ica)	103
Becker, Alan.....	113
Beethoven, L. van	11, 57, 58, 61, 73, 76, 77, 79, 84, 85, 91, 93, 96, 98, 99, 101, 102, 108, 123, 125, 153, 164, 166, 168, 169, 172, 177
Bentoiu, Pascal ..	21, 22, 23, 28, 30, 31, 33, 45, 47, 48, 50, 102
Benzi, Roberto	144
Birek, László	97
Blume, Friedrich	64, 65
Bobescu, Constantin	56, 59, 94, 105, 123, 124, 160, 163, 169, 170, 175, 178
Bojadzseva, Radoszveta.....	97
Boniș, Ladislau	70
Borac, Luiza	112, 113
Botan, Irina	144
Brahms, Johannes	11, 58, 69, 76, 77, 79, 81, 82, 84, 85, 86, 105, 111, 123, 125, 150, 153, 164, 169, 171, 177
Braïloiu, Constantin.....	16, 105, 123, 124, 149
Brătescu, Geta	133
Brezul, George	73, 76, 83
Brediceanu, Mihai.....	131
Brediceanu, Tiberiu.....	155, 161
Brendel, Alfred.....	52, 53, 54, 55, 56, 59, 60, 61, 62
Brucăr, Mircea.....	85
Brumaru, Ada.....	100, 153
Buchholz, Dagobert.....	128
Buia, M.....	69
Buicliu, Nicolae.....	96, 160
Casals, Pablo.....	108, 174
Castaldi, Alfonso	156
Cernăianu, Constantin.....	160, 161, 169, 170
Chaminade, Cécile.....	173
Chebap, Nadia.....	101, 146
Chiroiu, Ștefan	174
Chopin, Frédéric....	16, 92, 99, 102, 108, 112, 113, 114, 115, 116, 118, 119, 120, 153, 164, 178, 180
Cillario, Carlo Felice.....	84
Ciomac, Emanoil	69, 72, 77, 79, 80, 84, 101, 123, 124
Cionca, Aurelia.....	122
Ciortea, Tudor.....	132
Codreanu, Claudia	137
Codreanu, Petre	91, 94
Comissiona, Sergiu.....	123, 124
Constantinescu, Grigore	7, 92, 151, 153
Constantinescu, Paul. 13, 17, 18, 19, 80, 105, 156, 160	
Conta, Iosif.....	62, 88, 93, 123, 124, 175, 176
Corelli, Arcangelo.....	173
Corneliu, Gheorghiu	125, 159, 161
Cortot, Alfred.....	108, 116, 117, 126, 149
Cosma, Viorel.....	16
Cosmovici, Alexandru	162
Costinescu, Evantia.....	80, 81
Couperin, François.....	104, 164
Cristian, Maria	130
Cuclin, Dimitrie	108, 123, 124, 149
Cucu, Gheorghie.....	123, 124, 149
Curzon, Clifford	116, 117

Bibliografie

- Ahrens, Cora B. And Atkinson G. D., *For all piano teachers*, Frederick Harris music Limited, Oakville, Ontario, Canada, 1955.
- Alexander, F. M., *The use of the self*, Victor Gollancz LTD, London, 1985.
- Alexandrescu, Romeo, *Spicuiuri critice din trecut*, Editura muzicală a U.C., București, 1970.
- Arcier, André – François, *Le Trac: le comprendre pour mieux l'appivoiser*, Alexitères, Onet – le – Château, 1996.
- Arzoiu, Ruxandra, *Mihail Andricu – Schiță monografică*, Editura muzicală, București, 1999.
- Athanasiu, Carmen, *Repere istorice în dezvoltarea artei pianistice*, litografia Conservatorului de Muzică Ciprian Porumbescu, București, 1986.
- Bachman, Robert, *À l'écoute des grands interprètes*, Editions Payot, Lausanne, 1977.
- Bacon, Ernst, *Notes on the piano*, University of Washington Press, 1963.
- Badura-Skoda, Paul, *L'art de jouer Mozart au piano*, Editions Buchet/Chastel, Paris, 1995.
- Barberis, Mansi, *Din zori până în amurg*, Editura muzicală, București, 1988.
- Bastien, W. James, *How to teach piano successfully*, Neil A. Kjos, Park Ridge Illinois and San Diego California, 1977.
- Bălan, Theodor, *Franz Liszt*, Editura muzicală a U.C. din R.P.R., București, 1963.
- Bălan, Theodor, *Principii de pianistică*, Editura muzicală a U.C., București, 1966.
- Bălan, Theodor, *Florica Musicescu*, în revista *Muzica* nr. 5, mai 1969.
- Bălan, Theodor, *Prietenii mei muzicieni*, Editura muzicală, București, 1976.
- Bălan, Theodor, *Copilăria unor mari muzicieni*, Editura muzicală, București, 1970.
- Bălan, Theodor, *Florica Musicescu*, în revista *Muzica* nr. 5, București, 1969.
- Bărgăuanu, Grigore și Tănăsescu, Dragoș, *Dinu Lipatti*, Editions Payot, Laussane, 1991.
- Bărgăuanu, Grigore și Tănăsescu, Dragoș, *Dinu Lipatti*, Editura Muzicală, București, 2000.
- Beltrando-Patier, Marie-Claire, *Histoire de la musique*, Collection Marc Honegger, Bordas, 1982.
- Bentoiu, Pascal, *Capodopere enesciene*, Editura muzicală, București, 1999.